

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.001.05.2023

Pan
dr Andrzej Sznajder
Dyrektor
Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej
w Katowicach
ul. Józefowska 102
40-145 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/001 - Wykonanie budżetu państwa w 2022 r. - wykonanie planu finansowego Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach, ul. Józefowska 102, 40-145 Katowice ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Andrzej Sznajder, Dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach od dnia 6 października 2014 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Izabela Pilarek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr: LKA/8/2023 z 4 stycznia 2023 r. (akta kontroli str.1-3)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	<p>Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania planu finansowego na 2022 r. Oddziału IPN, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności.</p> <p>Ocenie podlegały w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none">– realizacja wydatków budżetu państwa,– sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2022 r. w zakresie operacji finansowych,– system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań. <p>Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.</p>
Zakres kontroli	<p>Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:</p> <ul style="list-style-type: none">– analizy porównawczej wykonania planu dochodów budżetowych,– analizy realizacji wydatków budżetu państwa, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,– szczegółowej analizy wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia,– szczegółowej analizy wybranej próby wydatków, które w 2021 r. nie wygasły z upływem roku budżetowego,– analizy wybranego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego,– analizy stanu zobowiązań,– szczegółowej kontroli wybranych zapisów i dokumentów księgowych,– analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,– analizy stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań. <p>Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. <i>Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.</i></p>

¹ Dalej także: IPN O/Katowice lub Oddział IPN.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

III. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego na 2022 r. Oddziału IPN w Katowicach.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Dochody zaplanowane na rok 2022⁴ zostały zrealizowane przez Oddział IPN w 95,4% kwoty planowanej.

W wyniku kontroli 7,4% wydatków stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵. Nie wystąpiły przypadki niecelowego i/lub niegospodarnego wydatkowania środków.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała roczne sprawozdania za 2022 r. sporządzone przez Oddział IPN na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej.

Sprawozdania zostały sporządzone terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń w sprawie: sprawozdawczości budżetowej⁶, a także sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych⁷. Reguły kontroli zarządczej obowiązujące w Oddziale IPN zapewniały w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań budżetowych i sprawozdań w zakresie operacji finansowych.

W Oddziale IPN analizowano zużycie energii elektrycznej i jej koszty dystrybucji oraz podejmowano skuteczne działania w zakresie wprowadzenia oszczędności w wydatkach na dystrybucję energii.

W toku wymienionych powyżej działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Dochody budżetowe

Opis stanu faktycznego

W 2022 r. Oddział IPN zrealizował dochody budżetowe w kwocie 39,1 tys. zł, co stanowiło 95,4% kwoty planowanej (41 tys. zł) oraz 167,1% kwoty dochodów wykonanych w 2021 r. (23,4 tys. zł). Największy udział w zrealizowanych dochodach miały wpływy uzyskane w § 0700⁹, z tytułu spłat oprocentowanych pożyczek mieszkaniowych (28,3 tys. zł, tj. 72,4% całości dochodów) i w § 0920¹⁰ z tytułu wpływu odsetek od wymienionych pożyczek (7,9 tys. zł, tj. 20,2%). Przyczyną wykonania dochodów w 2022 r. w kwocie niższej niż zaplanowana było m.in. nieosiągnięcie zaplanowanych dochodów z tytułu różnic kursowych, które nie wystąpiły w wyniku rozliczenia delegacji i płatności wobec kontrahentów zagranicznych.

(akta kontroli str. 454, 456, 477-479, 495-497)

³ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁴ Ustawa budżetowa z 17 grudnia 2021 r. (Dz. U. poz. 270), dalej: ustawa budżetowa.

⁵ Dz.U. z 2022 r., poz. 1634 ze zm.

⁶ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. 2022 r. poz. 144).

⁷ Rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. poz. 2396 ze zm.).

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Wpływy ze spłat oprocentowanych pożyczek udzielonych sędziom i prokuratorom.

¹⁰ Wpływy z pozostałych odsetek.

Według stanu na 31 grudnia 2022 r. i 31 grudnia 2021 r. w Oddziale IPN nie występowały należności pozostałe do zapłaty, jak również zaległości netto.

(akta kontroli str. 454, 457-457a, 477-479, 495-497)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli, zgodnie z przyjętymi założeniami, nie dokonywała oceny prawidłowości planowania i realizacji dochodów budżetowych.

OBSZAR

2. Wydatki

Opis stanu
faktycznego

2.1 Wydatki budżetu państwa

Dla Oddziału IPN jako dysponenta III stopnia, na 2022 r. zaplanowano wydatki w kwocie 21.074 tys. zł. W trakcie roku plan wydatków został zwiększony o kwotę 395,2 tys. zł (o 1,9%) do wysokości 21.469,2 tys. zł.

(akta kontroli str. 458-459, 477-479)

W 2022 r. wydatki Oddziału IPN zostały zrealizowane w łącznej kwocie 22.150,5 tys. zł¹¹, w tym wydatki planowe w kwocie 21.460,1 tys. zł (tj. na poziomie pełnego wykonania planu po zmianach) oraz wydatki niewygasające w kwocie 690,4 tys. zł).

(akta kontroli str. 458-459, 477-479)

W porównaniu do roku 2021 w Oddziale IPN nastąpił wzrost wydatków o 1.091,2 tys. zł (o 5,2%)¹². Najistotniejsze kwotowo różnice pomiędzy poziomem wykonania wydatków w poszczególnych latach 2021-2022 nastąpiły w poniższych pozycjach:

a) zwiększenia

- rozdziały 75112¹³, 92128¹⁴: § 4010¹⁵, § 4030¹⁶, § 4040¹⁷, § 4090¹⁸, § 4110¹⁹, § 4120²⁰ – łączna kwota wydatków w 2021 r. 15.714,2 tys. zł, a w 2022 r. 16.632,6 tys. zł (tj. 105,8% wykonania 2021 r.), co wynikało głównie ze zwiększeń wynagrodzeń pracowników wskutek otrzymania dodatkowych środków na specjalne dodatki motywacyjne, wypłaty nagród uznaniowych i nagród Prezesa IPN za ukończone projekty oraz zwiększeń pochodnych od tych wynagrodzeń;

- rozdział 75112 § 4260 (zakup energii): kwota wydatków w 2021 r. 495,7 tys. zł, a w 2022 r. 999,8 tys. zł (tj. 201,7% wykonania 2021 r.), co było związane z wypowiedzeniem umowy na dostawę energii przez jej dostawcę i znacznym wzrostem cen energii elektrycznej;

b) zmniejszenia:

– rozdział 75112 § 6060 (wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych): kwota wydatków w 2021 r. 899,8 tys. zł, a w 2022 r. 658,2 tys. zł (tj. 73,1% wykonania 2021 r.), co wynikało z rezygnacji z trzech zakupów inwestycyjnych wskutek wprowadzonych oszczędności związanych ze wzrostem cen energii elektrycznej,

¹¹ W tym wydatki bieżące w kwocie 21.445,9 tys. zł, wydatki majątkowe w kwocie 658,2 tys. zł i świadczenia na rzecz osób fizycznych w kwocie 46,4 tys. zł.

¹² W 2021 r. wydatki zrealizowano w kwocie 21.059,3 tys. zł.

¹³ Jednostki podległe IPN – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu..

¹⁴ Działalność dotycząca miejsc pamięci narodowej oraz ochrony pamięci walk i męczeństwa realizowana przez jednostki podległe IPN – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

¹⁵ Wynagrodzenia osobowe pracowników.

¹⁶ Wynagrodzenia osobowe sędziów.

¹⁷ Dodatkowe wynagrodzenie roczne.

¹⁸ Honoraria.

¹⁹ Składki na ubezpieczenie społeczne.

²⁰ Składki na Fundusz Pracy.

- rozdział 75112 § 4450 (udzielone pożyczki na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych): kwota wydatków w 2021 r. 180 tys. zł, a w 2022 r. 0 zł, co wynikało z niezłożenia przez prokuratorów Oddziału wniosków o przyznanie pożyczek na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych.

(akta kontroli str. 307, 314, 342-344, 454-455, 603, 610-612)

W 2022 r. Oddział IPN nie otrzymał środków z rezerwy ogólnej i rezerw celowych.

(akta kontroli str. 29, 291)

Wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych²¹ wyniosły w 2022 r. 46,4 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach i w porównaniu do 2021 r.²² były niższe o 15,1 tys. zł (24,6%).

(akta kontroli str. 458-459, 469)

Wydatki bieżące w Oddziale IPN wyniosły 21.445,9 tys. zł²³, tj. 103,2% planu po zmianach i w porównaniu do 2021 r.²⁴ były wyższe o 1.347,9 tys. zł (6,7%).

(akta kontroli str. 458-459, 469)

Przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty (według Rb-70) w 2022 r. wyniosło 154 osoby i było mniejsze od zatrudnienia w 2021 r. o jedną osobę (0,6%). Według sprawozdania Rb-70 przeciętne miesięczne wynagrodzenie w Oddziale IPN wynosiło 7.777 zł i było wyższe o 834 zł (o 12%) w porównaniu do 2021 r.

(akta kontroli str. 461, 470-471)

Kwota wydatków poniesionych przez Oddział IPN w 2022 r. na wynagrodzenia osobowe²⁵ wyniosła 14.474,3 tys. zł²⁶ (w tym wydatki niewygasające w kwocie 578 tys. zł) i stanowiła 104,2% kwoty określonej w planie po zmianach²⁷. W porównaniu do 2021 r.²⁸, wydatki te wzrosły o 862 tys. zł (6,3%).

(akta kontroli str. 458-459, 469-470, 642)

Wynagrodzenia bezosobowe²⁹ wyniosły 111 tys. zł³⁰, tj. 99,9% planu po zmianach³¹ i w porównaniu do 2021 r. były niższe o 1,1 tys. zł (1%)³².

W Oddziale IPN w 2022 r. wystąpiły 22 przypadki wykonywania zadań przez osoby zatrudnione na podstawie umów zleceń na okres krótszy niż trzy miesiące oraz trzy przypadki na podstawie umów o dzieło³³. Wydatki poniesione z tego tytułu wynosiły 66,9 tys. zł i dotyczyły m. in. wykonania redakcji językowej i korekty publikacji, wprowadzania rekordów w archiwum³⁴ oraz wykonania sześciu odznak „Świadek historii” i akompaniamentu do recitalu³⁵.

(akta kontroli str. 464-465, 472, 641)

Wydatki majątkowe w 2022 r. wyniosły 658,2 tys. zł, co stanowiło 99% planu po zmianach. W porównaniu do 2021 r., wydatki majątkowe były niższe o 241,6 tys. zł³⁶, tj. o 26,8%, co wynikało głównie z wprowadzonych oszczędności spowodowanych

²¹ Rozdziały 75112 i 92128: § 3020 - wydatki osobowe niezaliczane do wynagrodzeń i § 3030 - różne wydatki na rzecz osób fizycznych, rozdział 75112 § 3040 – nagrody o charakterze szczególnym niezaliczone do wynagrodzeń (nagrody w konkursie im. G. Langowskiej).

²² 61,5 tys. zł.

²³ W tym wydatki niewygasające w kwocie 690,4 tys. zł.

²⁴ 20.098 tys. zł.

²⁵ § 4010, § 4030, § 4040, § 4090.

²⁶ Wg RB -70 Wynagrodzenie za 2022 r. wyniosło 14.403,7 tys. zł.

²⁷ 13.896,8 tys. zł.

²⁸ 13.612,3 tys. zł.

²⁹ § 4170.

³⁰ Rozdziały: 75112 i 92128.

³¹ 111,1 tys. zł.

³² 112,1 tys. zł.

³³ Nie zawierano umów zleceń i umów o dzieło z własnymi pracownikami.

³⁴ W ramach zawartych umów zleceń.

³⁵ W ramach zawartych umów o dzieło.

³⁶ Wydatki majątkowe w 2021 r. wynosiły 899,8 tys. zł.

wysokim wzrostem cen energii elektrycznej, w tym rezygnacji z realizacji w 2022 r. trzech zakupów inwestycyjnych.

(akta kontroli str. 440-444, 455, 458-459, 484-485)

Środki te wykorzystano na sfinansowanie pięciu zadań, tj. zakupu: dwóch samochodów osobowych, w tym z napędem elektrycznym (183,9 tys. zł, tj. 27,9% wydatków majątkowych) i napędem spalinowym (169,4 tys. zł, tj. 25,7%), instalacji fotowoltaicznej³⁷ (155 tys. zł, tj. 23,6%), zasilacza UPS DPH z trzema modułami mocy wraz z zestawem 40 szt. akumulatorów (124,9 tys. zł, tj. 19%) i praw autorskich do filmu „Przeznaczenie” (25 tys. zł, tj. 3,8%).

W pierwotnym planie finansowym Oddziału IPN na 2022 r. ujęto wydatki majątkowe w kwocie 760 tys. zł na realizację siedmiu zadań³⁸. W trakcie roku zrezygnowano z trzech z nich na łączną kwotę 120 tys. zł³⁹, co wynikało ze znacznego wzrostu cen energii elektrycznej i konieczności zmniejszenia wydatków majątkowych na rzecz wydatków bieżących⁴⁰ oraz wprowadzono jedno nowe na kwotę 25 tys. zł - na zakup praw autorskich do filmu „Przeznaczenie”.

Zmiany w planie wydatków majątkowych następowały każdorazowo po uprzednim uzyskaniu zgody dysponenta części⁴¹. Zmiany były celowe. W ramach poniesionych wydatków majątkowych m.in. uzyskano oszczędności w zakupie energii elektrycznej, ograniczono ilość zużywanego paliwa, zabezpieczono pracę serwerowni w okresach braku zasilania, co pozytywnie wpłynęło na realizację zadań kontrolowanej jednostki.

(akta kontroli str. 303-306, 374, 445-452, 454, 483-488)

Na dzień 31 grudnia 2022 r. kwota zobowiązań Oddziału IPN wyniosła 1.286,9 tys. zł (zobowiązania wymagalne nie wystąpiły) i w porównaniu do stanu na koniec 2021 r.⁴² uległa zwiększeniu o 212,2 tys. zł (o 19,7%). Najistotniejszymi przyczynami wzrostu kwoty zobowiązań była wyższa o 118,1 tys. zł (o 312,5%) kwota zobowiązań z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy⁴³, wynikająca z naliczeń od zwiększeń wynagrodzeń pracowników oraz wyższa o 66,3 tys. zł kwota zobowiązań z tytułu zakupu energii elektrycznej⁴⁴.

Dodatkowe wynagrodzenie roczne⁴⁵ w kwocie 988,4 tys. zł miało największy wartościowy oraz procentowy (76,8%) udział w całości zobowiązań Oddziału IPN.

W Oddziale IPN nie występowały wydatki z tytułu odsetek za nieterminowe płatności.

(akta kontroli str. 440-444, 483-488, 603)

W 2021 r. w Oddziale IPN wystąpiły wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego w kwocie 691 tys. zł. Wydatki te, na 30 listopada 2022 r. zostały wykonane w kwocie 690,4 tys. zł (99,9%) – środki niewykorzystane⁴⁶ w kwocie 0,6 tys. zł zwrócono 10 listopada 2022 r., co było zgodne z art. 21 ust. 6 ustawy z 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw⁴⁷.

Środki niewygasające z upływem 2021 r., w całości dotyczyły specjalnych dodatków motywacyjnych wraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy.

³⁷ 32 kWp.

³⁸ Zakup: 1) samochodu osobowego z napędem elektrycznym, 2) samochodu osobowego z napędem spalinowym, 3) instalacji fotowoltaicznej, 4) zasilacza UPS DPH z trzema modułami wraz z zestawem 40 szt. akumulatorów, 5) macierzy usługowych drugiego wsparcia, 6) kserokopiarek, 7) Centrali SAP.

³⁹ Zakupy: 1) macierzy usługowych drugiego wsparcia (80 tys. zł), 2) kserokopiarek (25 tys. zł), 3) Centrali SAP (15 tys. zł).

⁴⁰ § 4260.

⁴¹ Prezes Instytutu Pamięci Narodowej.

⁴² 1.074,7 tys. zł.

⁴³ §4110 i §4120.

⁴⁴ §4260.

⁴⁵ §4040.

⁴⁶ Niewykorzystanie środków wynikało z nie naliczania składek na Fundusz Pracy dla dwóch pracowników (mężczyzn) powyżej 60 roku życia.

⁴⁷ Dz.U. z 2021 r., poz. 1535 ze zm.

Na przykładzie transzy dotyczącej wypłaty specjalnych dodatków motywacyjnych w kwocie 331,8 tys. zł, stwierdzono, że środki niewygasające wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem.

Środki na sfinansowanie wydatków otrzymywano na bieżąco w terminie umożliwiającym terminową wypłatę specjalnych dodatków motywacyjnych, po uprzednim zgłoszeniu zapotrzebowania na nie.

Prawidłowo prowadzono ewidencję księgową środków przeniesionych do wydatkowania w 2022 r.

(akta kontroli str. 291-292, 299-302, 498-512)

W 2022 r. w Oddziale IPN nie wystąpiły wydatki, które nie wygasają z upływem roku budżetowego.

(akta kontroli str. 483-488)

Szczegółowym badaniem objęto wydatki Oddziału IPN w łącznej kwocie 1.633,8 tys. zł, tj. 7,4%⁴⁸ wydatków poniesionych w 2022 r. ze środków budżetu państwa⁴⁹. Doboru próby wydatków dokonano na podstawie zapisów konta 130. Próba obejmowała wylosowane metodą monetarną (MUS⁵⁰) 45 zapisów księgowych za 2022 r., w tym: 40 w grupie wydatków bieżących pozapłacowych w kwocie 1.057,2 tys. zł oraz pięciu w grupie wydatków majątkowych⁵¹ w kwocie 576,6 tys. zł.

Ustalono, że wydatków dokonywano zgodnie z planem finansowym, na zadania inwestycyjne i usługi służące realizacji celów jednostki.

(akta kontroli str. 352-373, 643-644)

W 2022 r. Oddział IPN poniósł wydatki na zakup energii elektrycznej (bez usług dystrybucji) w kwocie 651,6 tys. zł, tj. o 475,3 tys. zł (tj. o 269,6%) wyższej niż w 2021 r.⁵², co wynikało głównie z wypowiedzenia umowy przez dotychczasowego dostawcę i konieczności zawarcia umowy na zakup energii z nowym dostawcą po wyższych cenach, a także znacznego wzrostu cen energii elektrycznej.

(akta kontroli str. 307, 610-612)

W latach 2021-2022, Oddział IPN, w wyniku przeprowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, posiadał zawartą umowę na zakup energii elektrycznej (z dostawcą A), po stawce⁵³ 0,34 zł/kWh i 0,51 zł/kWh brutto⁵⁴. Wskutek wypowiedzenia tej umowy przez dostawcę - 22 grudnia 2021 r., z dniem 1 lutego 2022 r., dostawę energii elektrycznej dla Oddziału IPN przejął sprzedawca rezerwowi (B) stosując stawkę 1,59 zł/kWh (wzrost o 211,8% w porównaniu do stycznia 2022 r.). Po przeprowadzeniu przez Oddział IPN postępowania na zakup energii elektrycznej w trybie z wolnej ręki, 9 marca 2022 r. zawarto z dostawcą (C) umowę na okres od 14 marca do 30 września 2022 r., ze stawką 1,03 zł/kWh (spadek w porównaniu do poprzedniej umowy o 35,2%), a następnie, w wyniku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, z tym samym dostawcą, na okres październik-grudzień 2022 r. ze stawką 3 zł/kWh (wzrost w porównaniu do poprzedniej umowy o 191,3%). W wyniku postępowania przeprowadzonego w trybie z wolnej ręki przez Centralę IPN,

⁴⁸ Wielkość populacji objętej losowaniem próby obejmująca wydatki bieżące jednostek budżetowych (pozapłacowe) i wydatki majątkowe z wyłączeniem wydatków poniżej 1000 zł wyniosła 4.633.861,26 zł.

⁴⁹ 22.150,5 tys. zł.

⁵⁰ Z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości.

⁵¹ Zakupy inwestycyjne dotyczące instalacji fotowoltaicznej, zasilacza UPS Delta Modulon DPH 80 z trzema modułami mocy i zestawem 40 szt. akumulatorów oraz dwóch samochodów osobowych – z napędem elektrycznym i spalinowym.

⁵² W 2021 r. poniesiono wydatki na zakup energii w kwocie 176,3 tys. zł.

⁵³ Stawka uśredniona za okres obowiązywania umowy.

⁵⁴ Od dnia 8 listopada 2021 r.

od 1 stycznia 2023 r. Oddział IPN obowiązuje umowa na zakup energii elektrycznej po stawce 1,55 zł/kWh brutto – spadek w porównaniu do poprzedniej umowy o 48,3%.
(akta kontroli str. 342-344, 375-439, 489-494, 610-612)

Zgodnie z art. 37 ust. 1 ustawy z 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 r.⁵⁵, IPN, jako podmiot ujęty w art. 9 pkt 14 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵⁶, nie został objęty obowiązkiem podejmowania w grudniu 2022 r. działań polegających na zmniejszeniu o 10% zużycia energii elektrycznej w zajmowanych budynkach, przez wykorzystywane urządzenia techniczne, instalacje i pojazdy. Oddział IPN wprowadził jednakże rozwiązania polegające na montażu: instalacji fotowoltaicznej (w 2022 r. i wcześniej) i wyłączników czasowych dla urządzeń typu kserokopiarki, drukarki itp., wymianie oświetlenia na korytarzu na ledowe, zoptymalizowaniu prac central wentylacyjnych obsługujących części biurowe i archiwa, wyłączaniu w magazynie oświetlenia w części nieużytkowanej. Ponadto, Dyrektor Oddziału IPN, 26 sierpnia 2022 r., korzystając z drogi elektronicznej (mail), zwrócił się do pracowników o podjęcie działań mogących obniżyć zużycie energii – np. wyłączanie po skończonej pracy wszystkich urządzeń z zasilania, gaszenie światła w toaletach, pomieszczeniach socjalnych i na korytarzach, zamykanie okien. Wprowadzone rozwiązania pozwoliły na osiągnięcie w grudniu 2022 r. oszczędności w zużyciu energii elektrycznej w wysokości 14.246 kWh, tj. 63,6% średniomiesięcznego zużycia energii w latach 2018-2019⁵⁷.

(akta kontroli str. 308-310, 347-351, 610-612)

Oddział IPN w 2022 r. posiadał cztery punkty poboru energii elektrycznej⁵⁸, tj. dwa zlokalizowane w siedzibie (grupa taryfowa C21⁵⁹: o mocy umownej 125 kW⁶⁰ i 42 kW) oraz dwa poza siedzibą (grupa taryfowa C11: o mocy 13,9 kW i 11,1 kW).

Badanie faktur za usługi dystrybucji energii elektrycznej za kwiecień 2022 r., w odniesieniu do wybranego PPE⁶¹, wykazało, że:

- moc maksymalna stanowiła 77,6% mocy umownej⁶²,
- nie wystąpiło przekroczenie mocy umownej,
- nie wystąpiły opłaty za przekroczenie mocy umownej,

co świadczy o prawidłowym gospodarowaniu energią elektryczną przez Oddział IPN.

(akta kontroli str. 5-21, 33-287, 345-346, 610-612)

Oddział IPN posiadał dostęp do systemu e-licznik dostawcy, co pozwalało na wykonywanie analiz opłacalności grup taryfowych. W kontrolowanej jednostce analizowano zużycie energii elektrycznej i jej koszty dystrybucji w zakresie:

- mocy umownej – poprzez monitorowanie i utrzymanie dla PPE w grupie taryfowej C21 mocy umownej w wysokości 125 kW i 42 kW (minimalna możliwa moc umowna według dostawcy);
- mocy pobranej – opłaty za przekroczenie mocy na jednym z przyłączy, wynikające z działań operatora, zostały anulowane poprzez wystawienie, na wniosek Oddziału IPN, faktur korygujących;
- stawki jakościowej, składników zmiennych stawki sieciowej, stawki kogeneracyjnej, opłaty OZE – poprzez badanie wysokości opłaty sieciowej zmiennej, w zakresie doboru optymalnej grupy taryfowej;

⁵⁵ Dz. U. poz. 2127.

⁵⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, ze zm.

⁵⁷ Oszczędności w wysokości 14.246 kWh stanowiły 63,6% średniomiesięcznego zużycia, które wyniosło 22.392 kWh (268.699 kWh:12).

⁵⁸ Dalej zwane: „PPE”.

⁵⁹ W 2022 r., Oddział IPN posiadał podpisane umowy na dystrybucję energii elektrycznej i jej sprzedaż w taryfie C21, ze stałą ceną obowiązującą w ciągu doby.

⁶⁰ PPE nr 590322400700737520.

⁶¹ PPE nr 590322400700737520.

⁶² Moc zamówiona wynosiła 125 kW, a moc maksymalna 97 kW.

- opłaty mocowej – uzyskano oszczędności wskutek produkcji energii w instalacjach fotowoltaicznych;
- ponadumownego poboru energii biernej – nie wystąpiło przekroczenie parametrów, które spowodowałyby naliczenie opłat – Oddział IPN posiadał kompensację mocy biernej opartą na baterii kondensatorów;
- rozliczenia energii biernej pojemnościowej – dokonywano stosownych pomiarów tej energii w lipcu i listopadzie 2022 r. oraz styczniu 2023 r., w celu dobrania urządzenia, które w sposób płynny skompensuje całość energii biernej pojemnościowej, jednocześnie kompensując również moc bierną indukcyjną; Oddział ma zainstalowane dławiki indukcyjne;
- obrotu energią elektryczną – opłat za energię elektryczną;

co łącznie pozwoliło na osiągnięcie w 2022 r. oszczędności w wysokości ok. 327,6 tys. zł i skutkowało wnioskiem do operatora o zmianę grupy taryfowej z C21 na C23 z terminem obowiązywania od 1 marca 2023 r.⁶³.

(dowód: akta kontroli str. 311-341, 610-612)

Plan postępowań o udzielenie zamówień publicznych na 2022 r. został zatwierdzony przez Dyrektora Oddziału IPN i 4 kwietnia 2022 r. zamieszczony na stronie internetowej Oddziału oraz w Biuletynie Zamówień Publicznych (BZP). Aktualizacje planu postępowań również zamieszczano na stronie internetowej oraz w BZP.

(akta kontroli str. 570-578, 609)

Oddział IPN przekazał Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych roczne sprawozdanie z zamówień udzielonych w 2022 r. dnia 28 lutego 2023 r., tj. z zachowaniem terminu wskazanego w art. 82 ust. 2 ustawy z 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁶⁴.

(akta kontroli str. 622-640)

W badanej dokumentacji jednego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, przeprowadzonego w trybie podstawowym bez negocjacji⁶⁵ nie stwierdzono naruszeń: przepisów Pzp, przepisów ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19⁶⁶ (zmiany umowy w sprawie zamówienia publicznego dokonano zgodnie z art. 15 r ust. 4 pkt 1 tej ustawy) oraz postanowień zarządzenia Prezesa IPN w sprawie udzielania zamówień publicznych w IPN⁶⁷, w zakresie przygotowania i przeprowadzenia postępowania oraz udzielenia i realizacji zamówienia. Prawidłowo stosowano zasadę zachowania uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców.

Informacje o udzieleniu badanego zamówienia zostały podane do wiadomości publicznej, poprzez zamieszczenie w Biuletynie Zamówień Publicznych w dniu 27 maja 2022 r.⁶⁸

W umowach zawartych przez Oddział IPN w wyniku ww. postępowania, prawidłowo określono: przedmiot zamówienia, termin realizacji zadania oraz wysokość wynagrodzenia wykonawców. Kwota wydatków poniesionych przez Oddział IPN

⁶³ Pismo z 1 lutego 2023 r.

⁶⁴ Dz.U. z 2022 r., poz. 1710 ze zm.; zwana dalej „Pzp”.

⁶⁵ Postępowanie nr OVIKA-280-2/22 na zadanie pn. „Dostawa samochodów osobowych z napędem spalinowym i elektrycznym” o najwyższej wartości udzielonego zamówienia na dostawy w 2022 r.; wartość udzielonego zamówienia 353,3 tys. zł; wydatek Oddziału IPN w 2022 r. w kwocie 353,3 tys. zł.

⁶⁶ ustawa z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz 2195, ze zm.).

⁶⁷ Zarządzenie Prezesa IPN nr 65/20 z 30 grudnia 2020 r.

⁶⁸ Pod nr 2022/BZP00181906/01.

w wyniku realizacji umów zawartych na podstawie badanego postępowania i zamówienia wyniosła 353,3 tys. zł (1,6% wydatków 2022 r.). Wydatki te służyły realizacji zadań Oddziału IPN.

(akta kontroli str. 513-554, 579-591)

W 2022 r. Oddział IPN nie ponosił wydatków z budżetu środków europejskich.

(dowód: akta kontroli str. 446-448, 460)

Stwierdzone
nieprawidłowości
OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2022 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków. Wydatki zostały rzetelnie skalkulowane i poniesione zgodnie z planem finansowym na cele służące realizacji zadań Oddziału IPN. Prawidłowo przygotowano i przeprowadzono badane postępowanie oraz udzielono zamówienia publicznego.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania przez Oddział IPN:

a) rocznych sprawozdań jednostkowych za 2022 r.:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego 2021 (Rb-28 NW)

oraz jednostkowych sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych Oddziału IPN były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo.

(akta kontroli str. 473-488, 555-569, 603-609, 613-621)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych. Zostały one sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, a dane w nich zawarte były zgodne z prowadzoną ewidencją księgową. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań.

V. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, NIK nie formułuje uwag ani wniosków pokontrolnych.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁶⁹ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Katowice, dnia 27 marca 2023 r.

Kontroler

Izabela Pilarek

Gł. specjalista kontroli państwowej

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

⁶⁹ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłoszenie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.